

010802-1

Vnímání představuje pro filosofický výzkum velmi důležitý okruh problémů. Je totiž zcela zřejmé, že předkritické (nebo nekritické) chápání, které přetrvává nejen v důsledku zakonzervovaných předsudků starších filosofických tradic, nýbrž zejména jakoby z vlastní přímé „zkušenosti“, je neudržitelné. Věda (konkrétně fyzika, biochemie a fyziologie) mají nepochybně pravdu, když nás třeba přesvědčují, že předměty okolního světa vlastně nevidíme, protože žádná složka našeho zrakového orgánu se s nimi nikdy nesetká. Na sítnici našeho oka dopadají pouze jednotlivé fotony (nahodile odrážené od nejrůznějších předmětů, ale přece jen poněkud uspořádané čočkou oka), jež při jistém množství, jež dopadne na jednu buňku, vyvolají její reakci v podobě vyslání příslušné „informace“ (o oněch na buňku dopadlých fotonech) po nervové dráze do nejbližšího místa, kde se více informací z určité oblasti sítnice jaksi „zpracuje“ a výsledek je okamžitě odeslán do vyššího centra, atd. Na základě těchto (a ještě také některých jiných, jinými smyslovým i orgány zprostředkovaných) informací si posléze náš „mozek“ shromáždí jakési množství materiálu, na jehož základě si ve své mysli vytvoříme něco jako „představu“ určitého předmětu, na který jsme se soustředili. (To zároveň ovšem předpokládá, že potlačíme význam jiných informací, neboť ono soustředění je možné jen na základě jisté selekce.) Představa, že náš vjem třeba polouschlé borovice s mnoha narezavělými větévkami, rostoucí na částečně zvětralé skále, je „prostým otiskem“ skutečnosti, je neudržitelně naivní. Naproti tomu však se nemůžeme takřka se stejnou naivitou přiklonit ani k pseudovědeckému „výkladu“, objasňujícímu proces vnímání „působením předmětu na čivy“. Strom (naše borovice) vůbec nepůsobí na nás, na naši mysl (a pokud ano, zaniká to její „působení“ uprostřed nesčíslných podobných a mnohem silnějších „působení“ jiných skutečností, např. skalního masivu nebo celého pohoří, celého kontinentu, celé zeměkoule atd.); to naopak my se aktivně soustřeďujeme na to, abychom z chaosu informací, jak na nás doléhá v podobě fotonů, zvukových vln, pachů atd., vybrali právě onu borovici a soustředili svůj zájem především na ni.

(Písek, 010802-1.)